

Friedrich Hayek

Friedrich August von Hayek a fost un economist și filosof politic austriac, laureat al Premiului Nobel pentru economie (1974), un reprezentant de seamă al Școlii Austriece, care s-a remarcat prin apărarea pieței libere și respingerea economiei centralizate. De numele său este legat termenul de catalaxie, o redefinire a conceptului de ordine spontană a pieței. Născut în Viena pe 8 mai 1899, a luptat în armata austro-ungară în Primul Război Mondial, luând parte la luptele de pe frontul italian. La sfârșitul războiului s-a întors în Viena pentru a-și lua doctoratele în economie și drept. În 1923 Hayek a devenit asistentul lui Ludwig von Mises alături de care, în 1927, a fondat Institutul Austriac de Cercetare a Ciclurilor Economice (Austrian Institute for Business Cycle Research), unde Hayek era președinte și Mises vicepreședinte. În 1931 a primit o catedră la școala Economică din Londra, unde a rămas până în 1948, timp în care a publicat multe cărți, printre care se numără și „Drumul către servitute”, cea mai cunoscută opera a sa. Din 1950 până în anul 1962 a predat filosofie socială și morală la Universitatea din Chicago. Din 1962 până în 1967 a fost profesor de economie politică la Universitatea din Freiburg, apoi profesor de economie la Universitatea din Salzburg până în 1974, când s-a întors la Universitatea din Freiburg, unde a rămas până la moartea sa.

Cartea sa, „Drumul către servitute”, apărută în anul 1944, a reprezentat începutul unei lungi perioade în care interesul lui Hayek pentru analiza economică s-a combinat cu studii constituționale, cu o amplă perspectivă asupra istoriei și vieții sociale. Cele mai importante idei, în acest sens, pot fi găsite în cărțile sale Constituția libertății (1960) Lege, legislație și libertate (trilogie publicată în anii '70). Prin aceste lucrări, Hayek a consacrat renașterea liberalismului clasic în veacul al XX-lea.

Această carte vine ca o reacție împotriva viziunii academice din acea perioadă care considera că fascismul este reacția capitalistă la socialism. Hayek vine în apărarea liberalismului argumentând că socialismul și fascismul se aseamănă în mod vizibil și că între acestea două și liberalism singura relație care există este cea antitetică. În viziunea lui Hayek, socialismul este o formă de sclavie, un pericol care fusese întrevăzut și de Toqueville „Deși a fost avertizați de unii dintre cei mai importanți gânditori ai secolului al XIX-lea, de Toqueville și de lordul Anton că socialismul este sclavie ne-am îndreptat încet dar sigur în direcția socialismului”. Acesta considera că abandonarea libertății economice deschide drumul către pierderea libertăților individuale și politice. În gândirea socialistă libertatea de gândire este considerată sursa tuturor relelor. Economistul spune că socialismul are nevoie de o economie centralizată, însă o astfel de planificare centralizată duce inevitabil la totalitarism, în viziunea sa de aici apare o altă problemă, cui îi revine dreptul de a lua deciziile care vor fi apoi aplicate pentru toți ceilalți în mod egal având în vedere că niciun individ sau grup de indivizi nu va avea vreodată la îndemână suficiente informații pentru a face alegeri pertinente. Hayek consideră că soluția în acest caz este reprezentată de piața liberă care se autoreglează în baza mecanismului prețurilor și astfel este singurul context pentru folosirea eficientă a resurselor și pentru facilitarea schimburilor.

Corectitudinea acestor idei extrase din cartea sa „ Drumul către servitute „ pe care le-am prezentat mai sus își are exemplul viu și în zilele noastre unde , pe de o parte majoritatea statelor sunt democratice , funcționând din punct de vedere economic în baza principiului pieței libere ,chiar dacă Piața liberă, așa cum este descrisă în forma cea mai pură de teoria economică, reprezintă un etalon care nu există de fapt în realitate. Modelele după care piețele funcționează în societățile moderne, în cel mai bun caz, doar se apropie, sau aproximează acest ideal de alocare eficientă a resurselor, în mod spontan. Putem lua ca exemplu în acest caz statele democratice din lume , printre care se află:

Romania " Accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate " Elveția " „ Libertatea economică este garantată. Ea cuprinde în deosebi libertatea de alegere a unei profesii, libertatea de a se bucura de liberul acces și liberul exercițiu al unei activități economice private“

Republica Venezuela : „Toate persoanele se pot consacra liber activităților economice alese de ei, subiect doar al limitărilor prevăzute de Constituție și a celor stabilite de lege pentru motive ca dezvoltarea umană, securitatea, sănătatea, protecția mediului sau alte motive de interes social. Statul va promova inițiativa privată, garantând crearea și egală distribuție a averii, ca și a producției de bunuri și servicii ce întrunesc nevoile populației, libertatea de a munci, a întreprinde, a comerțului, a industriei, fără a prejudicia puterea Statului de a promulga măsurile de planificare, raționalizare și regularizare a economiei și de a promova dezvoltarea în ansamblu a țării“

Republica Moldova „Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă. Statul trebuie să asigure:

- a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;
- b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;
- c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară...“Republica Moldova

Pe de altă parte un al argument în favoarea corectitudinii ideilor sale este reprezentat de numărul mic de state totalitare care funcționează în baza economiei centralizate în comparație cu vasta majoritate a participanților la piața liberă și deasemenea de abuzurile acestor state din punctul de vedere al libertății economice , politice dar mai ales individuale și personale ale individului. Aceste state sunt : China , Cuba , Vietnam , Laos și Coreea de nord . Friedrich Hayek considera că abandonarea libertății economice deschide drumul către pierderea libertăților individuale și politice , idee care este cât se poate de adevărată . Garantarea libertății economice și a mecanismelor economiei de piață sunt o condiție esențială pentru apărarea altor drepturi și libertăți fundamentale, cum sunt cele politice. În condițiile în care cetățenii se bucură liber de drepturile lor economice, aceștia vor fi mai motivați să se implice în viața statului , prin exercitarea dreptului la vot sau a dreptului la asociere. Libertatea politică nu este de conceput în absența libertății economice iar evoluțiile istorice din multe state ale lumii au demonstrat că existența libertății economice a generat, de-a lungul timpului, mișcări sociale care au obținut recunoașterea drepturilor politice pentru cetățeni și deschiderea sistemelor politice către democrații pe deplin funcționale. Constrângerea are loc și la nivelul libertăților individuale prin împiedicarea inițiativei

private antreprenoriale .

Așadar , Friderich August Von Hayek a reprezentat pentru secolul XX un clarvazator, multilateral si profund cercetator al societatii, un om care a vazut cu mult timp inaintea contemporanilor sai ceea ce era necesar pentru apararea si extinderea libertatii, in conditiile slabiciunilor omenesti, ignorantei, intereselor ascunse ale puterii. Cele mai multe dintre politicile economice dezvoltate în statele occidentale după cel-de-al doilea război mondial își au originea în ideile lui John Maynard Keynes. Similar, politicile noii drepte, preocupate de micșorarea implicării statului (“rolling back the state”) provin din operele lui Friedrich Hayek și Milton Friedman

Bibliografie :

- Friedrich A. Hayek " *Drumul către servitute* " , Humanias , București 2014
- Olga Sorocean , Nelly Filip "*Introducere în teoria economică* " , Departamentul Editorial Poligrafic ASEM , Chișinău , 2005
- Gheorghe Popescu " *Evoluția gândirii economice* " Editura academiei romane , Cluj , 2004

Revision #7

Created 27 December 2023 11:18:31 by Christian Nasulea

Updated 14 January 2024 10:37:29 by Briana Oneata